عُقوبة التَرَف (*The Punishment of Luxury*)

الأعمال الفنيّة الجديدة لبشير مخول، بالتعاون مع ألكس مخول

"ليست الحاجة وإنّما الرفاهية، هي التي تضع المادّة الحيّة والإنسانيّة في مواجهة صعوباتها الأساسيّة".

(جورج باتاي، The Accursed Share (1949))

عنوان هذا المعرض مُستوحى من لوحة "عقوبة التَرَف" *The Punishment of Luxury* للفنّان جيوفاني سيغانتيني (1891، والمعروفة أيضًا باسم: *The Punishment of Lust*)، والتي تستقرّ اليوم في جاليري ووكر في مدينة ليفربول. أثناء فترة دراسته للفنّ في هذه المدينة أُتيحت للفنّان بشير مخول فرصة الانكشاف على هذه اللوحة عن كثب. العنوان الأصليّ للّوحة هو "عقوبة الشهوة"، وقد استُبدلت "الشهوة" لاحقًا بـ "التَرَف" (*Luxury*)، كعنوانٍ مُستحدث، وهي كلمة ذات أصول لاتينيّة Luxus أو Luxuria، وتعني سِعَة العيش والرفاهية والتنعُّم في الملذّات الماديّة الفائضة عن الحاجة. أمّا الشهوانيّة (في العنوان الأصليّ)، سواءً من حيث التصوير الفنّي عند سيغانتيني أو من حيث التقنيّة، فتقف على الطرف النقيض من الرسالة الروحانيّة والأخلاقيّة التي تُثقله، ولكنّها تتقاطع مع التَرَف باللذة الكامنة فيهما، وبتحوّل هذه اللذة إلى جزءٍ من العقوبة التي تجُرّها في أعقابها. ثيمةٌ مُتكرّرة في أعمال مخول الفنيّة هي تمازُج الحالات المُتناقضة في التجربة الإستاطيقيّة - الجماليّة، ومخول مُنجذبٌ بدوره إلى المواد الغنيّة، والتي نلحظُ أنّه يزداد بها انشغالاً كلّما ازداد بحثه في مسألة الهويّة والتهجير إيغالاً.

في هذا المعرض، تبحث أعمال مخول في استحالة الفصل بين الحاجة والفائض، فهويّة الكيان الواعي الإنسانيّ تتخلّق فيه كعُنصرٍ ضروريّ وحيويّ، وكنوعٍ من التَرَف المُبهرج والكماليّات في الوقت ذاته. واسِطةُ العِقد للمعرض هو عملٌ تنصيبيّ مؤلّفٌ من تماثيل لمنازل وبيوت، والتي تحوّلت بدورها إلى علامة مُميِّزة لمخول لتُشكّل بصمته الخاصّة. في هذه المرّة، تمّ تحويل المنازل إلى حاوياتٍ فخمةٍ مملوءَةٍ بالزعتر، ولكنّ هذه الحاويات فاقدةٌ لوظائفيّتها وقيمتها الاستخداميّة كأدواتٍ للحفظ والتخزين، لِما في جدرانها من فتحاتٍ تُمثّل النوافذ والأبواب. وهكذا، يتساقط الزعتر ويتكدّس على هيئة أكوام من الطعام غير الصالح للأكل، مُتضوّعًا برائحةٍ نفّاذة وشهيّة تُذكّرنا بالوطن.

يتناول العمل بشكلٍ صريح ومباشر "تلّ الزعتر"، والتداعيات المُرافقة للاستشهاد والتضحية البشريّة كتعبير عن أقصى درجات التبذير والإهدار، أو أوْج "التَرَف" بالمفهوم الذي رسّخه باتاي. هذا هو العمود الفقريّ للمعرض ككُل، وهو يشمل مُطرّزات غنيّة لتصميماتٍ من المنازل المصنوعة من الورق المُقوّى، فضلاً عن سجّاد الحائط المثقوب، والذي يُصوّر تلك الثغرات والفجوات التي خلّفتها القذائف في جدران البيوت التي تعرّضت للقصف خلال الحرب في لبنان. تُرجمت الأعمال التنصيبيّة الضخمة والنُصب التذكاريّة لصناديق المنازل الفارغة إلى تصويرات بالغة الجمال والتجريد والأناقة، في سلسلة من اللوحات والمطبوعات.

يُثير المعرض عند مُشاهديه ونُقّاده نوعًا من التحدّي، بغضّ النظر عن مواقفهم السياسيّة أو الثقافيّة أو الدينيّة. كما يُؤلّب علينا تصوّراتنا المُتضاربة حول حياتنا في هذا العصر، الذي يتّسمُ بالإهدار والتدمير الحثيثيْن للموارد البشريّة وغير

البشريّة. من خلال تجربة حسيّة وجماليّة يقِظة وجريئة بلا استحياء، يسعى مخول لاصطحابنا، نحن المُتلقّون، إلى تلك النقطة التي تبدأ فيها ولاءاتُنا السياسيّة والثقافيّة والدينيّة بالتسرُّب والنفاذ عبر الشقوق والتصدّعات في حاويات هويّتنا الثمينة.

מותרות ועונשין (*The Punishment of Luxury*)

עבודות חדשות מאת באשיר מח׳ול, בשיתוף אלכס מח׳ול

> אין זה הצורך, כי אם המותרות שמציבות את החומר החי והאנושות בפני קשייהם היסודיים.
> (באטאיי, The Accursed Share (1949))

כותרת התערוכה לקוחה מציורו של ג׳יובאני סגנטיני, *The Punishment of Luxury* (1891, מוכר גם כ-*The Punishment of Lust*), המוצג בגלריה ווקר בליברפול. מח׳ול התוודע לציור בעת לימודיו באקדמיה לאמנות בליברפול. המילה המציינת ״מותרות״ בכותרת מחליפה את המילה המקורית, ״תאווה״ (Lust), ונקשרת לשורשיה הלטיניים Luxus או Luxuria, המציינים התענגות יתרה ומושחתת ועודפות. ואולם החושניות, הן של הדימוי עצמו והן של הטכניקה, עומדת בסתירה לחומרת המסר הרוחני והמוסרי של סגנטיני. דומה כי העונג והעודפות שבמותרות הופכים לחלק מהעונש שנגזר בגינם. התמזגותם של מצבים מנוגדים בחוויה האסתטית היא תֵמה חוזרת בעבודתו של מח׳ול, אשר נמשך לעסוק בחומרים עשירים ככל שמעמיקות חקירותיו בנושאי זהות והתקה.

יצירותיו של מח׳ול המוצגות בתערוכה זו חוקרות את אי-האפשרות להפריד בין צורך לעודפות, כך שזהותו של הסובייקט האנושי מובנת בו בזמן כמרכיב חיוני וכמותרות ראוותניות. גולת הכותרת של התערוכה היא מיצב המורכב מפסלי הבתים, שהפכו לסימן ההיכר של מח׳ול. הפעם הוסבו הבתים למכולות פאר גדושות בזעתר, אבל ערכם השימושי כמְכלי אחסון נהרס בשל פתחי החלונות והדלתות הפעורים בקירותיהם. הזעתר נשפך ונערם לתלוליות של מזון לא-אכיל, ומדיף את ריחה העז והתאוותני של ארץ המולדת. העבודה מתייחסת במישרין לתל א-זעתר ולאסוציאציות הנלוות של מות קדושים ושל ההקרבה האנושית כביטוי לבזבוז האולטימטיבי, שיאן של ה״מותרות״ במובן שטבע באטאיי. זה הציר המארגן של התערוכה כולה, והוא כולל גם עבודות רקמה עשירות, המציגות וריאציות מסוגננות של בתי הקרטון וכן שטיחי קיר המתארים את החורים הפעורים בקירות הבתים שהופגזו במהלך המלחמה בלבנון. המיצבים עצומי הממדים וההצבות המונומנטליות של קופסאות הבתים הריקות מיתרגמים לדימויים יפהפיים, מופשטים ומסוגננים, בסדרות של ציורים והדפסים.

התערוכה מציבה אתגר בפני כל צופיה ומבקריה, בלי קשר לעמדתם הפוליטית, התרבותית או הדתית, ומעוררת את תפיסותינו האמביוולנטיות בנוגע לחיים בעת הזאת, עת של בזבוז וכיליון מואץ של משאבים אנושיים ולא-אנושיים. באמצעות חוויה חושנית ואסתטית ערה ובלתי מתנצלת, מח׳ול מבקש להביא

אותנו, הצופים, לנקודה שבה נאמנויותינו הפוליטיות, התרבותיות והדתיות מתחילות לדלוף מבעד לסדקים שבמְכלי הזהות היקרים שלנו.

The Punishment of Luxury

New works by Bashir Makhoul, in association with Alex Makhoul

> *It is not necessity but its contrary, "luxury" that presents living matter and mankind with their fundamental problems.*
>
> Bataille, The Accursed Share (1949)

The title for this exhibition is taken from the painting 'The Punishment of Luxury' (1891, also called 'The Punishment of Lust') by Giovanni Segantini, kept at the Walker Art Gallery, Liverpool. This is a painting that Bashir Makhoul became familiar with while a student at the Liverpool School of Art. The word 'luxury' in its title, used instead of 'lust', refers back to its Latin origins in 'luxus' and 'luxuria', connoting vicious overindulgence and excess. The sensuality of both the imagery and the handling of the paint, however, belies Segantini's disciplinary spiritual and moral message. The pleasure and excess of luxury appears to merge with the punishment. This integration of conflicting states in our sensual experience of art is something that has always been evident in Makhoul's work and he has been increasingly drawn to luxurious materials in his explorations of identity and displacement.

For this exhibition, Makhoul will be showing work that developed from an exploration of the impossibility of separating necessity and excess, in which identity is simultaneously an essential component of the human subject and an extravagant luxury. The centrepiece of the exhibition is an installation that presents his by-now-trademark houses as luxury containers of za'atar, their utilitarian value as containers destroyed by the doors and windows that are cut into them. The hyssop spills out to form mounds or hills of now-unusable food with its overwhelming, luxurious smell of the homeland. There is an explicit reference to Tel al Za'atar, the Hill of Za'atar, with its unavoidable associations with martyrdom and human sacrifice as the ultimate form of expenditure, the ultimate 'luxury' in Bataillean terms. This is the organising theme of the exhibition, which also features rich tapestries based on stylised versions of cardboard houses and hanging carpets that depict

the holes in homes shelled during the Lebanese war. The paintings and prints are beautifully rendered abstracted and stylised images based on Makhoul's large-scale installations of monumental arrangements of empty box houses. The exhibition challenges all viewers, irrespective of their political, cultural, or religious allegiances, with our deeply ambivalent apprehension of contemporary life at a time of accelerating expenditure of human and non-human resources. Through an unashamed sensual, aesthetic (as opposed to an anaesthetised) experience, Makhoul aims to take the viewer to the point at which our political, cultural and religious allegiances begin to leak from the failed containers of our precious identities.